

AFWEGINGSNOTITIE

GEBIEDSFONDS WINDPARK NIJ HIDDUM HOUW

Datum : 15 januari 2020
Auteur : Werkgroep Financiële Deelneming Windpark Nij Hiddum-Houw
Versie : 1.0
Status : definitief

Revisiehistorie

Datum	Versie	Omschrijving (toevoeging / verandering / verwijdering / etc.)
23-09-2019	0.1	Eerste conceptversie
03-11-2019	0.2	Aangepaste versie n.a.v. werkgroep 03-10-2019
18-11-2019	0.3	Aangepaste versie n.a.v. werkgroep 07-11-2019
15-01-2020	1.0	Aangepaste versie n.a.v. werkgroep 09-01-2020

Distributielijst

Datum	Versie	Naam (ontvanger per versie)	Functie
23-09-2019	0.1	Werkgroep	
03-11-2019	0.2	Werkgroep	
18-11-2019	0.3	Werkgroep	
15-01-2020	1.0	Werkgroep en OAR	
28-02-2020		OAR	Vastgesteld

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	4
2. Uitgangspunten Gebiedsfonds Windpark Nij Hiddum Houw	4
3. Verkenning Soortgelijke Fondsen.....	6
4. Afwegingen GebiedsFonds Nij Hiddum Houw.....	8
5. Governance Structuur en Overeenkomsten	11

1. Inleiding

In de Omgevingsovereenkomst voor Windpark Nij Hiddum Houw zijn afspraken vastgelegd tussen initiatiefnemers Vattenfall Wind Development / Windpark Gooyum Houw en de OmgevingsAdviesRaad. Eén van de afspraken betreft de nadere uitwerking van de Financiële Participatie en GebiedsFonds door een in te stellen Werkgroep.

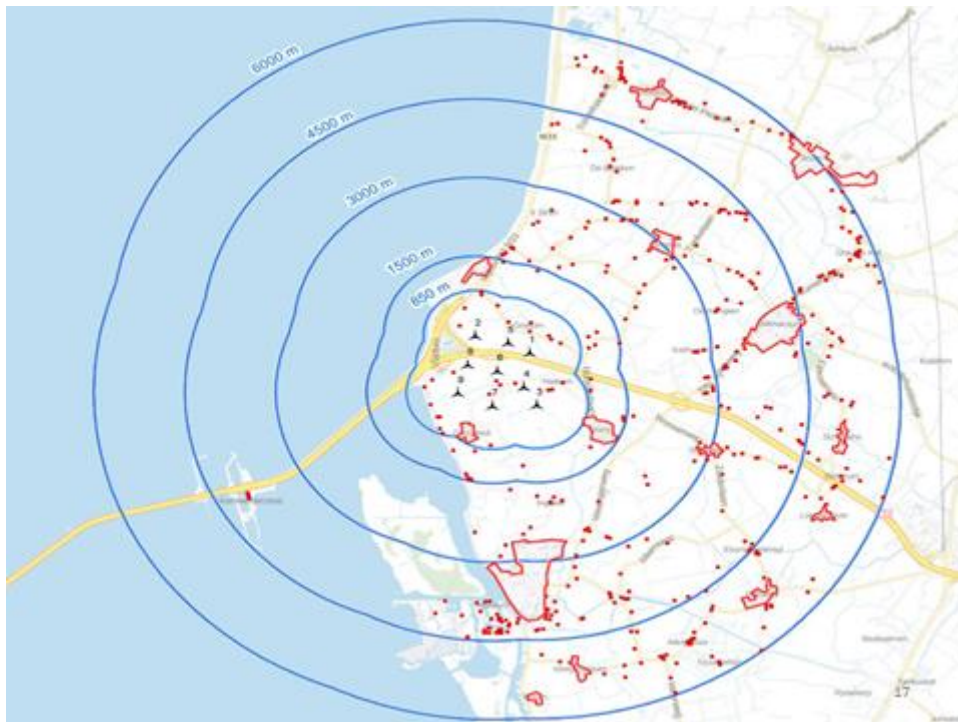
Deze afwegingsnotitie ziet op de uitwerking van het GebiedsFonds en is een opmaat voor de *'Inrichting- en Uitvoeringsregeling Financiële Participatie en GebiedsFonds Windpark Nij Hiddum Houw'*.

2. Uitgangspunten GebiedsFonds Windpark Nij Hiddum Houw

De volgende uitgangspunten (doel, middelen en besteding) voor het gebiedsFonds zijn vastgelegd in de Omgevingsovereenkomst Windpark Nij Hiddum-Houw.

2.1 Doel

Het gebiedsFonds is bedoeld om eveneens omwonenden in een iets grotere straal rond het windpark te laten meeprofiteren ook als zij geen middelen hebben om financieel te participeren. Het fonds ondersteunt projecten die worden gerealiseerd in of nabij het Windpark Nij Hiddum-Houw binnen een straal van 6 kilometer.

Figuur 1: geografische afbakening van het GebiedsFonds (6000 meter)

2.2 Financiële Middelen

De financiële middelen voor het fonds komen voort uit een afdracht vanuit het rendement van de Financiële Participatie. Van de deelnemers aan deze regeling wordt ten behoeve van het gebiedsfonds een gedeelte op het jaarlijks rendement ingehouden.

- 0,25%, indien de deelnemer binnen de 1500 meter van het park is gevestigd;
- 0,50%, indien de deelnemer binnen de 3000 meter van het park is gevestigd;
- 0,75%, indien de deelnemer binnen de 4500 meter van het park is gevestigd;
- 1,00%, indien de deelnemer buiten de 4500 meter van het park is gevestigd.

De omvang van de middelen is daarmee sterk afhankelijk van het rendement en de wijze waarop financiële participatie verloopt. De uitvoeringskosten komen ten laste van deze middelen.

Zodra de omvang van de participatie duidelijk is kan een detail doorrekening van de financiële aspecten worden gemaakt (ook rekening houdend met het uitgifteplafond per cirkel). Voorlopige verwachting/inschatting is een bedrag van ± €50.000,- per jaar.

2.3 Besteding

Voor wat betreft de besteding van de middelen is gekozen voor het ondersteunen van:

- projecten die bijdragen aan de leefbaarheid en sociale cohesie in het gebied;
- projecten met duurzame doelen en verbetering van de leefomgeving, die een maatschappelijk belang dienen en lokaal draagvlak hebben.

2.4 Duur

Het gebiedsfonds bestaat minimaal net zo lang als Windpark Nij Hiddum-Houw.

3. Verkenning Soortgelijke Fondsen

Bij de diverse soortgelijke fondsen die inmiddels in Nederland functioneren of in oprichting zijn, worden beschikbare middelen op verschillende wijzen besteed. Grofweg gaat het om de volgende varianten:

- **leefbaarheid in bredere zin**

een fonds draagt bij aan een breed scala projecten, met begrippen als leefbaarheid, sociale samenhang, groen en duurzaamheid als richtsnoer. Voorbeelden variëren van een zonnepanelenproject bij een sportclub tot een buurtmoestuin of van nieuwe uniformen voor de drumband tot het maken van een ontwikkelplan voor een woon-zorg-buurtcentrum, et cetera.

Motivatie: burgers en organisaties zijn helemaal vrij om projecten in te dienen.

Voorbeelden: Omgevingsfonds Windpark Nijmegen-Betuwe / Windfonds Delfzijl Noord / Gebiedsfonds Windpark Drentse Monden Oostermoer / Omgevingsfonds Horn Duurzaam Groen / Zuidenwind met Buurtcoöperatie Boerderijweg.

- **duurzame energie**

een fonds draagt specifiek bij aan projecten op het gebied van energiebesparing en duurzame energie.

Motivatie: er wordt gebruik gemaakt van de SDE+ (Stimulering Duurzame Energieproductie) ten behoeve van de productie van hernieuwbare energie. Besteding anders dan in relatie tot het thema energie is niet passend.

Voorbeelden: Eneco Luchterduinenfonds (óók 'kustbeleving' in de doelstellingen) / Duurzaamheidsfonds Houten / Coöperatie Windenergie Waterland met Stichting Duurzaam Waterland / Windfonds Windpark Krammer (tegemoetkoming energierekening omwonenden in de doelstellingen) / Vier gemeentelijke stichtingen gekoppeld aan de Windparken in de Brabantse A16-zone.

- **gebiedsagenda**

een fonds draagt bij aan projecten binnen een 'gebiedsagenda' die door overheid en samenleving gezamenlijk is vastgesteld. Dit kan a) een brede agenda voor gebiedsontwikkeling zijn, of b) een agenda specifiek met maatregelen als overlast monitoren (bijv. met extra metingen), verminderen (bijv. met groen of geluidsisolatie) en compenseren (bijv. met extra investering in voorzieningen).

Motivatie: past binnen een democratisch vastgesteld kader, en zijn eventueel direct verbonden met het verminderen van overlast.

Voorbeelden: Omgevingsfonds Windpark Fryslân / Gebiedsfonds Knoop 38

- **groen**

het fonds draagt specifiek bij aan projecten voor natuur en landschap met recreatief medegebruik als nevenfunctie. Naast initiële aanleg is hierbij ook beheer van belang.

Motivatie: realiseren van duurzame energie en versterken van natuur en landschap.

Voorbeeld: Natuurwind.

Naast de besteding van middelen zijn de volgende aspecten van belang:

- wie kunnen middelen aanvragen;
- hoe worden de middelen verstrekt;
- op welke wijze worden de middelen beheerd;
- hoe ziet het proces eruit;
- wat zijn de criteria.

Bovenstaande aspecten dienen te worden betrokken bij de afwegingen inzake inrichting van het GebiedsFonds Windpark Nij Hiddum-Houw.

4. Afwegingen GebiedsFonds Nij Hiddum Houw

Voor wat betreft de afwegingen worden doel, bestedingen en de financiële omvang van het fonds als richtinggevend beschouwd.

4.1 Wie kunnen middelen aanvragen?

Bij het omgevingsfonds van Windpark Nijmegen-Betuwe is bijvoorbeeld vanuit een coöperatieve gedachte gekozen voor gemeenschapsprojecten. De coöperatie Windenergie Waterland kiest daarentegen, deels zelf en deels via haar Stichting Duurzaam Waterland, voor gerichte tijdelijke subsidieregelingen waarmee ook individuele subsidies voor bijvoorbeeld duurzame energie kunnen worden aangevraagd.

Bij het GebiedsFonds Nij Hiddum-Houw worden géén individuele bijdragen verstrekt. Daarmee zou nl. een situatie kunnen ontstaan waarbij bepaalde individuen wel profiteren en andere niet of minder. Dit kan sociaalmaatschappelijke onvrede cq. frictie in de hand werken. Verder bestaan er voor de kernen in het gebied al diverse fondsen en regelingen waar een beroep op kan worden gedaan (zo ook de dorpenregeling als onderdeel van de omgevingsovereenkomst waarbij besteding vrij te bepalen is door de dorpen). Het GebiedsFonds Nij Hiddum-Houw verwelkomt aanvragen van initiatieven die het persoonlijk belang overstijgen, tevens bij voorkeur dorp overstijgend zijn, en waarmee de cohesie in het gebied wordt bevorderd (brede gemeenschaps projecten). Er wordt op voorhand geen onderscheid gemaakt tussen kleinere of grotere aanvragen en/of eenmalige dan wel terugkerende subsidies. Deze beoordeling wordt overgelaten aan het bestuur van het GebiedsFonds Nij Hiddum-Houw.

4.2 Hoe worden de middelen verstrekt?

Er zijn een aantal manieren op basis waarvan de middelen uit het fonds kunnen worden verstrekt:

- subsidie (*een tijdelijke bijdrage van een niet-commerciële organisatie ten behoeve van het starten van een activiteit waarvan het economische belang niet direct voor de hand ligt*);
- revolverend.

In de omgevingsovereenkomst is opgenomen dat een gedeelte van het beschikbaar budget als revolverend wordt gereserveerd van waaruit renteloze leningen ter beschikking worden gesteld. Een voordeel van geld uitlenen mét rente is dat een fonds geleidelijk aan groter wordt, méér kan uitlenen en daarmee een grotere impact kan bewerkstelligen. Daarbij hoort wel een debiteurenrisico, concurrentie met andere verstrekkers en administratieve lasten. Indien geen rente over de lening wordt berekend neemt de omvang van de middelen niet toe en kunnen deze middelen eerder als faciliterend worden gezien. Ervan uitgaande dat er geen middelen aan individuen worden verstrekt is de vraag of gefinancierde initiatieven een verdienmodel kennen waarmee uit het fonds ontvangen gelden (op termijn) kunnen worden terugbetaald. Gezien de (beperkte) financiële omvang van het fonds, het debiteurenrisico, administratieve lasten en werkbelasting op zowel uitvoering van de regeling als op de projecten/initiatieven, wordt afgezien van een revolverend gedeelte van het fonds. Met andere woorden: het gedeelte van het budget voor renteloze leningen wordt op nihil gesteld en de middelen worden alleen als eenmalige subsidies verstrekt.

4.3 Op welke wijze worden de middelen beheerd?

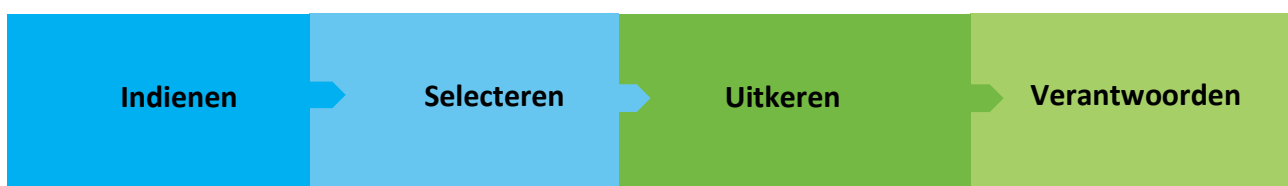
De middelen die jaarlijks aan het fonds ter beschikking worden gesteld kunnen op een aantal manieren worden beheerd.

- de middelen worden beheerd en direct uitgekeerd door de rechtspersoon die bijdraagt aan het fonds (zoals bijvoorbeeld bij Eneco Luchterduinen Fonds). Fondsvorming vindt daarmee plaats binnen de juridische entiteit(en) die het windpark exploiteert en/of de 'uitgevende instelling' voor financiële participatie. Voordeel van deze variant is dat er geen aparte rechtspersoon nodig is (met oprichtings- en bestuurskosten), geen aparte bankrekening hoeft te worden aangehouden, et cetera. In deze variant voert de entiteit die de bijdrage levert aan het fonds ook de regie over besteding van de middelen.
- de middelen worden ontvangen en beheerd door een fonds met een zelfstandige juridische entiteit en een eigen bestuur, dat op afstand staat van belanghebbenden in de omgeving. Het voordeel hiervan is dat het risico op beïnvloeding en belangenverstremming wordt beperkt.
- de middelen worden ontvangen en beheerd door een fonds met een zelfstandige juridische entiteit met een eigen bestuur, samengesteld uit bewoners of afgevaardigden namens bewonersorganisaties (plaatselijk- cq. dorpsbelang) eventueel aangevuld met een afgevaardigde van het windpark en/of iemand vanuit een ander belang (bijv. natuur en landschap) en/of een onafhankelijke voorzitter. Het voordeel hiervan is dat het fondsbestuur voldoende feeling heeft met hetgeen er in het gebied speelt.

Het Gebiedsfonds Nij Hiddum-Houw wordt ondergebracht in een Stichting met een bestuur dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van lokale organisaties in het gebied zonder directe persoonlijke belangen. De Stichting ontvangt de ter beschikking zijnde middelen, beheert deze en wendt deze aan ten behoeven van de doelstelling van het Gebiedsfonds Nij Hiddum-Houw.

4.4 Hoe ziet het proces eruit?

Het proces wordt voorgesteld als jaarlijkse cyclus en kan als volgt schematisch worden weergegeven.

Indienen.

Initiatieven kunnen vier keer per jaar (eens per kwartaal) een aanvraag indienen. Hiervoor is gekozen om te zorgen voor enerzijds een min of meer doorlopende openstelling en anderzijds een gestructureerd proces. Indiening zal voor het eerst in 2022 plaatsvinden. Bij de inschrijving dienen de algemene gegevens van de inschrijver te worden geregistreerd en een projectplan te worden overlegd.

Selecteren.

De selectie van initiatieven wordt uitgevoerd in twee fasen. In de eerste fase wordt nagegaan of ingediend initiatief voldoet aan de fondsdoelstelling, de fondsvoorwaarden en de fondscriteria overeenkomstig de bepalingen van het fondsreglement. In de tweede fase vindt de inhoudelijke beoordeling plaats ten aanzien van haalbaarheid en uitvoerbaarheid (in factoren geld, organisatie, kwaliteit, communicatie en tijd), draagvlak en positieve impact voor het gebied cq. de gemeenschap. In de beoordeling kan eventueel een advies van onafhankelijke externe deskundige(n) worden betrokken. De weging per initiatief zal een rangorde aangeven waarna een besluit wordt genomen met inachtneming van deze rangorde en met inachtneming van de hoogte van de resterende financiële middelen van het fonds en de financiële bijdrage aan de initiatieven. Na afloop van ieder kwartaal wordt bekend gemaakt welk initiatief of welke initiatieven subsidie ontvangen.

Uitkeren.

Met de geselecteerde initiatieven (en eventueel andere betrokkenen) wordt een 'uitvoeringsovereenkomst' gesloten waarin de wederzijdse verplichtingen zijn vastgelegd. In de overeenkomst wordt bijvoorbeeld opgenomen wanneer het initiatief uiterlijk dient te starten met de realisatie, binnen welke termijn een en ander uitgevoerd dient te zijn en hoe inzicht wordt geboden in de feitelijke besteding van de middelen. Na ondertekening van de overeenkomst kan de subsidie worden uitgekeerd.

Verantwoorden.

Gesubsidieerde initiatieven/projecten worden gepubliceerd op de website van het fonds. Het fonds publiceert tevens haar jaarverslagen en -rekeningen. Er wordt tevens verantwoording afgelegd aan de dorpen, niet alleen via de website van het fonds maar tevens via de dorpskanalen. Tweejaarlijks vindt een zelfevaluatie en eventuele bijstelling van het fondsreglement plaats.

4.5 Wat zijn de criteria?

Er worden criteria gesteld aan inschrijvers en initiatieven. Deze criteria worden opgenomen in een fondsreglement.

Als criterium wordt gesteld dat een initiatief in het teken dient te staan van het algemeen maatschappelijk belang en daarmee het persoonlijk belang van inschrijvers en overige direct of indirect betrokkenen te ontstijgen. En ook dat het accent dient te liggen op initiatieven die relevant zijn voor veel bewoners, voldoende draagvlak in de omgeving hebben en activerend werken naar andere bewoners. Voor wat betreft de beschrijving van het initiatief wordt als criterium opgenomen dat duidelijk moet worden gemaakt wat het beoogde resultaat van het initiatief is en dat dit voldoende concreet, afgebakend, realistisch en onderbouwd dient te zijn. Ook worden eisen gesteld aan de realisatietermijn teneinde te voorkomen dat uitgekeerde middelen door inschrijvers worden gereserveerd ('opgepot'). Voorts wordt opgenomen dat een initiatief niet in aanmerking komt voor (volledige) financiering indien het ook gerealiseerd kan worden door reguliere geldverstrekkers of andere organisaties op basis van marktconforme voorwaarden. Ook worden criteria gesteld aan de uitvoerbaarheid van het initiatief in relatie tot het vermogen van de inschrijver(s) op bijvoorbeeld financieel, organisatorisch en/of professioneel gebied. Specifieke (rechts)personen of groeperingen kunnen op basis van het fondsreglement worden uitgesloten.

5. Governance Structuur en Overeenkomsten

Het GebiedsFonds Windpark Nij Hiddum-Houw wordt ondergebracht in een zelfstandige entiteit met als rechtsvorm een stichting ('Stichting GebiedsFonds Windpark Nij Hiddum-Houw'). De rechtsvorm van een stichting past goed bij een organisatie die wordt opgericht om een bepaald doel te realiseren.

De stichting wordt opgericht bij notariële akte, door één of meerdere natuurlijke of rechtspersonen. Het stichtingsbestuur bestaat uit minimaal 3 en maximaal 9 bestuursleden met een onafhankelijk voorzitter. Dit aantal is bepaald aan de hand van het totaal aan dorpen in het gebied. De Verenigingen voor Dorpsbelangen uit Arum, Cornwerd, Kimsverd, Kornwerderzand, Pingjum, Schraard, Witmarsum, Wons en Zurich kunnen een bestuurslid voordragen.

Het bestuur is het enige verplichte orgaan van een stichting en handelt naar haar statuten, de wettelijke bepalingen en het fondsreglement. De bestuursleden van het gebiedsfonds ontvangen een vergoeding (vacatiegeld) per bijgewoonde bestuursvergadering.

De volgende stukken dienen te worden opgesteld:

- Statuten;
- Fondsreglement;
- Overeenkomst tussen Stichting/Fonds en het Windpark cq. Uitgevende Instelling inzake de afdracht;
- Inschrijvingsformulier;
- Uitvoeringsovereenkomst.